

Sławomir Sobczyk
Biblioteka Główna ASP w Krakowie
sobczyk@asp.krakow.pl
www.bg.asp.krakow.pl

Biblioteka „skrojona na miarę” – specyfika pracy biblioteki uczelni artystycznej na przykładzie Biblioteki Głównej Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie

Streszczenie: Sposób kształcenia na uczelniach artystycznych charakteryzują przede wszystkim indywidualne podejście do studenta i bezpośredni kontakt z wykładowcami. Takie podejście znajduje odzwierciedlenie również w specyfice pracy bibliotek uczelni artystycznych. W niniejszej pracy przedstawiono organizację pracy i działalność Biblioteki Głównej Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie.

Słowa kluczowe: biblioteki artystyczne, biblioteki akademickie, uczelnie artystyczne, Biblioteka Główna Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie, Akademia Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie

Wprowadzenie

Uczelnie artystyczne różnią się od innych wyższych uczelni przede wszystkim niewielką liczbą studentów i specyfiką sposobu kształcenia, który jest oparty na bezpośrednim kontakcie wykładowców ze studentami. W programie nauczania dominują zajęcia praktyczne, ale od młodych adeptów sztuki wymaga się jednak doskonałego przygotowania merytorycznego. Ten szczególnie, mocno zindywidualizowany program nauczania w istotny sposób wpływa na organizację, działalność i specyfikę pracy biblioteki uczelni artystycznej.

Rys historyczny i charakterystyka zbiorów bibliotecznych

Biblioteka Główna Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie (ASP) jest biblioteką ogólnouczelnianą o wyodrębnionych zadaniach naukowych, dydaktycznych i usługowych, pełniącą równocześnie funkcję publicznie dostępnej biblioteki naukowej. Mieści się w budynku przy ul. Smoleńsk 9, który został wzniesiony w latach 1909-1913 według planów Tadeusza Stryeńskiego i Franciszka Mączyńskiego z fasadą Józefa Czajkowskiego.

Il. 1. Budynek przy ul. Smoleńsk 9, w którym mieści się Biblioteka Główna ASP.
Źródło: Biblioteka Główna ASP w Krakowie.

Ta największa i najstarsza spośród bibliotek szkół artystycznych w Polsce ma ponad 180 tysięcy woluminów książek oraz innych obiektów, w tym zbiory specjalne zgromadzone w Gabinetach Plakatów i Gabinetach Rycin: plakaty, kolekcje grafiki, rysunków i fotografii, wydania oraz druki bibliofilskie, okładki książkowe.

Kontynuuje ona tradycje dawnej biblioteki pierwszego na ziemiach polskich Muzeum Techniczno-Przemysłowego, ufundowanego w 1868 r. przez dra Adriana Baranieckiego, który przekazał Krakowowi zebraną na emigracji kolekcję obiektów zabytkowych wraz z księgozbiorem. Na początku lat 50. XX w. Muzeum Techniczno-Przemysłowe zostało zlikwidowane a jego zbiory podzielone. Budynek wraz z biblioteką przypadł w udziale Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki.

II. 2. Oryginalna tablica Muzeum Techniczno-Przemysłowego znajdująca się na fasadzie budynku.
Źródło: Biblioteka Główna ASP w Krakowie.

II. 3. Ekslibris Biblioteki Muzeum Techniczno-Przemysłowego projektu Karola Homolacsa.
Źródło: Biblioteka Główna ASP w Krakowie.

Biblioteka została przekształcona w Bibliotekę Główną ASP w Krakowie. W jej skład poza dawnymi zbiorami Biblioteki Muzeum Techniczno-Przemysłowego wchodziły: zbiory biblioteki dawnej Szkoły Sztuk Pięknych w Krakowie (założonej w 1818 r.), późniejszej Akademii Sztuk Pięknych oraz księgozbiór i kolekcja grafiki Heleny Dąbczańskiej, pozyskana na początku XX w. Cennym uzupełnieniem zbiorów jest dar przekazany przez wybitnego niemieckiego

artystę prof. Georga Baselitza (honorowego profesora krakowskiej ASP). W 1999 r. został on laureatem prestiżowej nagrody Rhenus Kunstpreis, a całą przyznaną kwotę przeznaczył na zakup książek dla Biblioteki Głównej ASP. Pozyskany w ten sposób księgozbiór liczy prawie 1200 książek i katalogów dotyczących sztuki współczesnej oraz nowoczesnej i awangardowej XX w., historii sztuki dawnej, historii architektury, rzemiosła artystycznego, wzornictwa, scenografii i kostiumologii. Szczególnie cennym darem jest 34-tomowy *The Dictionary of Art*, znajdujący się do tej pory tylko w niewielu największych polskich bibliotekach naukowych.

Publikacje zgromadzone w Bibliotece Głównej ASP stanowią kolekcję o szerokim zakresie tematycznym. Obok książek z zakresu malarstwa, rzeźby, konserwacji zabytków, rzemiosła artystycznego, wzornictwa przemysłowego, architektury wnętrz, muzealnictwa, historii sztuki, kultury, nauk pomocniczych, historii i etnografii, historii literatury i architektury znajdują się tu słowniki i encyklopedie. Osobne miejsce zajmuje bardzo duża i unikatowa kolekcja katalogów wystaw pracowników Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie, artystów polskich i zagranicznych. Zbiór ten wciąż się rozrasta. W Bibliotece Głównej Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie znajduje się ok. 95 tytułów aktualnie prenumerowanych czasopism z różnych dziedzin sztuki.

Organizacja przestrzeni bibliotecznej

Organizacja przestrzeni bibliotecznej Biblioteki Głównej ASP w Krakowie wynika w znacznej mierze z lokalizacji tej jednostki w zabytkowym budynku. Ograniczenia architektoniczne zmuszają do zastosowania niekonwencjonalnych rozwiązań. Ograniczoną do jednego piętra przestrzeń biblioteki udało się poszerzyć o kolejną kondygnację. Fundusze pozyskane ze środków Ministerstwa Kultury w latach 2009-2010 posłużyły do adaptacji i wyposażenia nowych pomieszczeń oraz połączenia obu pięter w funkcjonalną całość. Zachowano zabytkowy charakter wnętrz, ale jednocześnie zainstalowano klimatyzację, wymieniono instalację elektryczną i sieć komputerową. Obecnie Biblioteka ASP zajmuje II i III piętro budynku przy ul. Smoleńsk 9 w Krakowie.

Uzupełnieniem zabytkowych wnętrz są doskonale zachowane meble z początku XX w. Zostały one wykonane przez Stowarzyszenie Warsztaty Krakowskie według projektu ówczesnego kustosa Muzeum Techniczno-Przemysłowego, Karola Homolacsa. Powstały wówczas stoły czytelniane, wykonane w zależności od przeznaczenia według trzech różnych projektów oraz krzesła i regały. Ten zestaw mebli użytkowych znajduje się do dzisiaj w czytelni i nadal z powodzeniem służy czytelnikom. W gabinecie dyrektora możemy podziwiać zestaw mebli wykonanych według projektu Karola Stryjeńskiego¹.

---

¹ DZIEDZIC, M. (red.). *Warsztaty Krakowskie 1913-1926*. Kraków: Wydawnictwo Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki, 2009, s. 172. ISBN 978-83-62-321-00-1.

Il. 4. Czytelnia Biblioteki Głównej ASP
Źródło: Biblioteka Główna ASP w Krakowie.

Il. 5. Czytelnia Biblioteki Głównej ASP
Źródło: Biblioteka Główna ASP w Krakowie.

Il. 6 i 7. Gabinet Dyrektora Biblioteki Głównej ASP
Źródło: Biblioteka Główna ASP w Krakowie Źródło: Biblioteka Główna ASP w Krakowie.

II. 8. Magazyn Biblioteki
Źródło: Biblioteka Główna ASP w Krakowie.

II. 9 i 10. Magazyn Zbiorów Graficznych.
Źródło: Biblioteka Główna ASP w Krakowie.

Profil czytelnika

Biblioteka Główna Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie jest artystyczną biblioteką specjalistyczną, przeznaczoną przede wszystkim dla studentów i wykładowców uczelni. Pełni ona równocześnie funkcję biblioteki publicznej, w pełni otwartej dla czytelników spoza Akademii Sztuk Pięknych. Z biblioteki korzystają studenci kierunków dziennych i zaocznych następujących wydziałów:

- Malarstwa,
- Rzeźby,
- Grafiki,
- Form Przemysłowych,
- Architektury Wnętrz,
- Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki,
- Intermediów,
- a ponadto słuchacze studiów podyplomowych i doktoranci Akademii Sztuk Pięknych.

Wśród użytkowników spoza ASP dominują studenci innych uczelni krakowskich, najczęściej Uniwersytetu Jagiellońskiego, Politechniki Krakowskiej, Akademii Ignatianum, Uniwersytetu im. Jana Pawła II i Uniwersytetu Pedagogicznego. Częstymi gośćmi biblioteki są też pracownicy muzeów i galerii krakowskich oraz innych instytucji kulturalnych.

Specyfika gromadzenia wydawnictw

Podstawowym źródłem gromadzenia zbiorów w Bibliotece Głównej ASP są zakupy. Stałe nakłady finansowe zapewniają swobodę i racjonalność w doborze materiałów, co owocuje planowanym przyrostem księgozbioru. Zakupy realizowane są głównie za pośrednictwem księgarń i sprzedaży wysyłkowej na podstawie katalogów wydawniczych. Biblioteka bardzo często korzysta z bezpośredniego kontaktu z przedstawicielami poszczególnych wydawnictw. Dzięki takiemu systemowi możliwe jest obejrzenie proponowanych wydawnictw, wybór interesujących książek i natychmiastowy ich zakup, bez jakiegokolwiek opóźnienia. Bezpośredni system sprzedaży dotyczy głównie publikacji zagranicznych, rzadko dostępnych na polskim rynku wydawniczym. Zakupów dokonuje się również poprzez antykwariaty w różnych miastach w Polsce. Zakupy czasopism polskich i zagranicznych odbywają się od kilku lat w ramach procedury zamówień publicznych, poprzez przetargi.

Dział Gromadzenia Biblioteki Głównej ASP otrzymuje i pozyskuje książki i czasopisma z darów od osób prywatnych (profesorowie ASP, artyści) i różnych instytucji (galerie, muzea, biblioteki). Dary są bardzo ważnym elementem uzupełniania zbiorów, lecz nieprzewidywalnym jeżeli chodzi o częstotliwość i jakość publikacji. Książki i czasopisma, które wybiegają poza profil biblioteki oraz te, które okazują się dubletami, po analizie i konsultacjach przekazywane są do różnego rodzaju palcówek oświatowych i innych bibliotek.

Bardzo ważnym sposobem na powiększenie księgozbioru jest wymiana międzybiblioteczna. Wymiana wydawnictw to jedna z form pozyskiwania publikacji bezpłatnie. Otrzymywane w ramach wymiany publikacje, dotyczące malarstwa, grafiki, plakatu, fotografii czy desingu, w istotny sposób wzbogacają księgozbiór.

Podstawową strategią budowania księgozbioru w Bibliotece Głównej Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie jest dokładne zaplanowanie i przemyślany wybór nowych wydawnictw. Pracownicy biblioteki odpowiedzialni za gromadzenie na bieżąco śledzą katalogi nowości dotyczące sztuki, strony internetowe wydawnictw oraz publikacje instytucji, z którymi biblioteka prowadzi stałą współpracę i wymianę. Interesujące nowe wydawnictwa są wpisywane do elektronicznej bazy gromadzenia zbiorów. Każda nowo wybrana publikacja jest dokładnie konsultowana z zespołem biblioteki na odbywających się regularnie zebraniach zespołu pracowników. Tego typu taktyka jest efektem stopniowo zmniejszającego się miejsca magazynowego. Wybrane do zakupu książki są sprawdzane pod kątem możliwości bezpłatnego pozyskania, np. na drodze wymiany międzybibliotecznej. Wysyłane są również pisemne prośby do instytucji i wydawnictw, które często skutkują nieodpłatnym przekazaniem do zbiorów biblioteki wymieniowych pozycji.

W budowaniu księgozbioru biblioteki biorą udział nie tylko jej pracownicy. Bardzo ważny wpływ na konstruowanie zbiorów biblioteki ma kadra dydaktyczna Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie. Propozycje wydawnicze naukowców i artystów są na ogół systematycznie realizowane. Doradztwo kadry dydaktycznej przy tak bogatym rynku wydawniczym dotyczącym sztuki jest bardzo pomocne. Wybór wydawnictw przez profesorów dokonywany jest najczęściej pod kątem prowadzonych zajęć dydaktycznych. Rada Biblioteczna ma ogromny wpływ na gromadzenie zbiorów, co dotyczy zwłaszcza czasopism i selekcji zbiorów. Zabiera ona głos zarówno w sprawie zakupu nowych tytułów, jak i selekcji istniejącego księgozbioru. Rada pełni ważną rolę w budowaniu biblioteki, stanowiąc rodzaj organu doradczego.

Budowanie księgozbioru Biblioteki Głównej Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie jest procesem złożonym, w którym biorą udział zarówno jej pracownicy, organy doradcze, jak i użytkownicy: studenci, kadra naukowa, inni czytelnicy.

Opracowywanie i ewidencja księgozbioru

W Bibliotece ASP istnieją dwa systemy elektroniczne do opracowywania zbiorów biblioteki oraz jeden system do ich ewidencji. W systemie VTLS/Virtua, który przyjęła większość bibliotek krakowskich i wiele innych bibliotek akademickich w Polsce, są opracowywane wszystkie najnowsze nabytki biblioteki. VTLS (Virginia Tech Library System) to produkt amerykańskiej korporacji o tej samej nazwie, przeznaczony do obsługi dużych bibliotek. Od 1999 r. powoli ale systematycznie biblioteka poszerza komputerową bazę swojego księgozbioru. Katalog ten gwarantuje wyszukiwanie przez indeks autorski, tytułowy, przedmiotowy, sygnatur i słów kluczowych. System Virtua, stanowiący udoskonalenie systemu VTLS, ma następujące moduły: kata-

logowanie, obsługę kartoteki haseł wzorcowych, OPAC (Online Public Access Catalogue), wyszukiwanie według słów kluczowych. Katalog rejestruje zbiory Biblioteki Głównej ASP oraz Wypożyczalni ASP w Krakowie, zawiera opisy bibliograficzne druków zwartych (książki i broszury)².

Od 2004 r. opracowaniem komputerowym objęte są wszystkie nowe wpływy do Biblioteki Głównej. Wszystkie opisy bibliograficzne zaopatrzone są w hasła przedmiotowe. Każdy rekord w katalogu elektronicznym ma określony status, tj. „dostępny” lub „nie wypożycza się”. Do katalogu internetowego do tej pory wprowadzono ponad 32 tys. książek. Biblioteka Główna ASP od samego początku uczestniczy w budowaniu centralnego katalogu polskich bibliotek naukowych NUKAT, opartego na koncepcji zbiorowego katalogowania w bazie centralnej i udostępnianiu gotowych danych do kopiowania.

Il. 11. Pracownia Ewidencji i Katalogowania Zbiorów
Źródło: Biblioteka Główna ASP w Krakowie.

Zbiory specjalne z Gabinetu Rycin i Plakatów są opracowywane w elektronicznym systemie, który powstał przy współpracy bibliotekarzy z informatykiem uczelnianym. Prosty i przyjazny dla czytelnika katalog udostępniony jest w sieci pod adresem Biblioteki Głównej³. Katalog powstał dzięki dofinansowaniu otrzymanemu z Programu Operacyjnego Ministerstwa Kultury „Obserwatorium Kultury” w 2005 r. Podstawowym założeniem jest opracowanie każdego obiektu na podstawie specjalnie zaprojektowanego formularza oraz digitalizacja dzieła.

² *Katalog Biblioteki Głównej Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie* [on-line], [dostęp 22.09.2016]. Dostępny w: <https://katalogkrak.cyfronet.pl/search/query?theme=ASP>.

³ *Katalog zbiorów graficznych Biblioteki Głównej Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie* [on-line], [dostęp 22.09.2016]. Dostępny w: <http://bg.asp.krakow.pl/katalog/>.

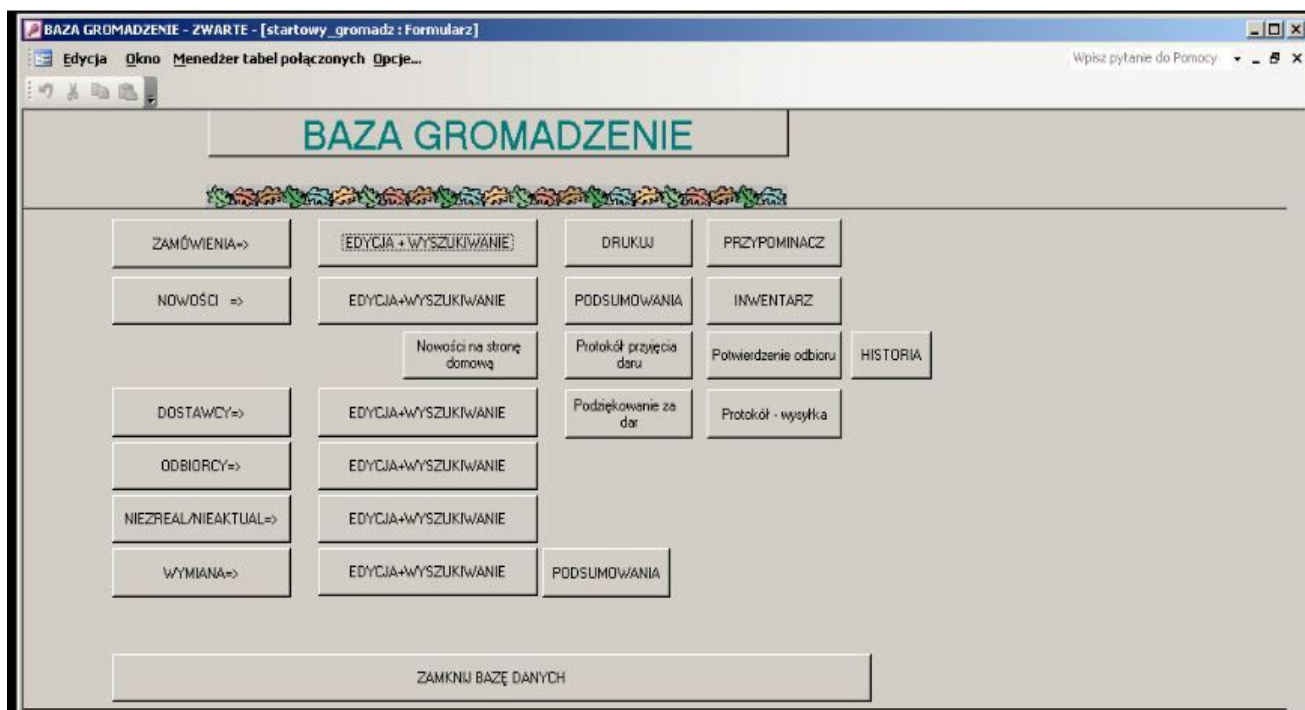

Il. 12. Pracownia Digitalizacji Zbiorów
Źródło: Biblioteka Główna ASP w Krakowie.

System ma dwie metody wyszukiwania: prosty i zaawansowany, dodatkowo funkcję ewidencji zbiorów, co daje możliwość tworzenia elektronicznego inwentarza oraz statystyk zbiorów specjalnych. Do katalogu elektronicznego zbiorów specjalnych do tej pory wprowadzono ok. 32 tys. obiektów⁴.

Usystematyzowanie i archiwizację wszystkich gromadzonych wydawnictw zwartych i ciągłych znacznie ułatwiło stworzenie specjalnej bazy informatycznej. Dzięki ścisłej współpracy bibliotekarzy ASP z informatykiem udało się zbudować bazę informatyczną idealnie dopasowaną do potrzeb konkretnej biblioteki, przyjazną i prostą w obsłudze. Baza ta ułatwiła pracę oddziałów gromadzenia, wydawnictw ciągłych, opracowania oraz kontroli i selekcji księgozbioru.

⁴ SZCZUR, K., WALCZAK-PRYSTAJ, M. Komputerowy Katalog zbiorów specjalnych Biblioteki Głównej Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. *Biuletyn EBIB* [on-line] 2010, nr 7 (116) [dostęp 20.09.2016]. ISSN 1507-7187. Dostępny w: http://www.ebib.pl/2010/116/a.php?szczur_walczak.

Il. 13. Strona startowa Bazy Gromadzenie
Źródło: Biblioteka Główna ASP w Krakowie.

Baza umożliwia między innymi:

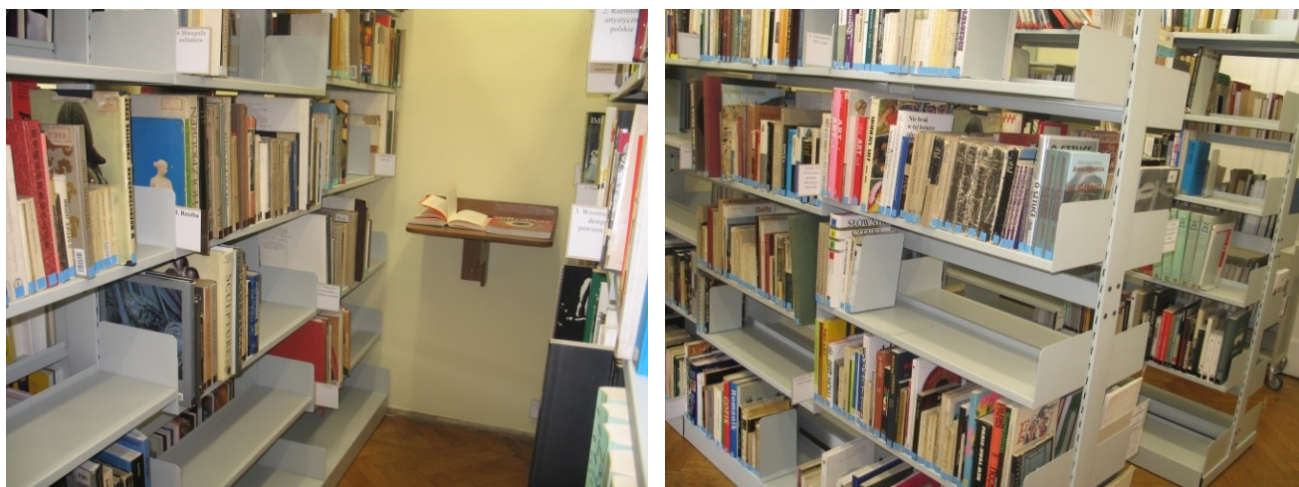
- wprowadzanie i wykorzystywanie danych stałych dostawców,
- generowanie formularzy zamówień,
- opis sposobu realizacji zamówienia,
- wpisywanie opisów bibliograficznych,
- rejestrację bieżącej akcesji,
- drukowanie księgi inwentarza,
- przygotowanie książek do wysyłki w ramach wymiany międzybibliotecznej,
- przygotowanie reklamacji,
- generowanie raportów finansowych,
- opracowywanie statystyk,
- prowadzenie rejestru rachunków.

Wypożyczalnia ASP

Wypożyczalnia Studencka została utworzona w 2006 r. w Bibliotece Wydziałowej Malarstwa i Rzeźby ASP w Krakowie, natomiast w 2014 r. została przeniesiona do Biblioteki Głównej ASP. W trosce o potrzeby czytelników od 1 października 2014 roku wypożyczalnia wznowiła działalność w udoskonalonej formie. Dziś znacznie poszerzony księgozbiór Wypożyczalni

Studenckiej obejmuje ok. 5 tys. woluminów, uporządkowanych w 18 działach tematycznych. Wyszukiwanie interesujących wydawnictw jest łatwiejsze dzięki wolnemu dostępowi do półek i możliwości pracy na miejscu w przyjaznych warunkach.

Biblioteka Główna ASP w Krakowie przygotowania do pełnej komputerowej rejestracji wypożyczeń podjęła już w roku akademickim 2013/2014. Wykorzystano moduł udostępniania zbiorów w systemie Virtua/VTLS. Wypożyczalnia ASP w Krakowie jest niewielką wypożyczalnią specjalistyczną, przeznaczoną przede wszystkim dla studentów, wykładowców ASP, a także pracowników administracyjnych uczelni. Pełni ona równocześnie funkcję wypożyczalni publicznej, w wyjątkowych przypadkach otwartej dla czytelników spoza Akademii Sztuk Pięknych.

Il. 14 i 15. Wypożyczalnia ASP
Źródło: Biblioteka Główna ASP w Krakowie.

Współpraca Biblioteki Głównej ASP

Wymiana wydawnictw to jedna z form współpracy instytucji kultury i sztuki, mająca na celu bezpłatne pozyskiwanie książek i czasopism oraz upowszechnianie dorobku tych instytucji. Biblioteka Główna krakowskiej ASP prowadzi stałą wymianę nie tylko z bibliotekami innych uczelni artystycznych, bibliotekami publicznymi i uniwersyteckimi, ale także z muzeami narodowymi, galeriami i fundacjami sztuki. Spośród instytucji zagranicznych warto wymienić choćby znajdujące się w Londynie: The National Gallery of London, Tate Gallery, Victoria and Albert Museum, Museum of Modern Art w Nowym Jorku i Bibliotekę Kongresową w Waszyngtonie. Bibliotekarze wysyłają do stałych odbiorców przede wszystkim własne wydawnictwa: prace zwarte i periodyki. Zatrudnieni na uczelni artyści mogą również liczyć na rozesłanie katalogów wystaw czy plakatów promujących ich twórczość.

Dzięki temu możliwe jest rozpowszechnienie unikalnych wydawnictw, dostępnych jedynie w bardzo ograniczonym zakresie. Otrzymywane w ramach stałej wymiany publikacje, dotyczące malarstwa, grafiki, rzeźby, plakatu, fotografii czy designu, w istotny sposób wzbogacają księgozbiór. Katalogi wystaw umożliwiają studentom śledzenie aktualnych trendów w sztuce, wzbogacanie techniki i stałą wymianę poglądów. Doświadczenia Biblioteki Głównej Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie potwierdzają, że współpraca międzybiblioteczna jest bardzo ważnym aspektem działalności biblioteki artystycznej.

Działalność edukacyjna i naukowa

Biblioteka Główna czynnie uczestniczy w procesie kształcenia studentów i doktorantów ASP. W bibliotece prowadzone są zajęcia biblioteczne dla I roku studentów wszystkich wydziałów oraz całoroczne szkolenia indywidualne dla pozostałych chętnych. Wykłady są przygotowane pod kątem zainteresowań i potrzeb studentów w formie prezentacji multimedialnej, po której następują praktyczne warsztaty. Zajęcia odbywają się w zabytkowej czytelni, jedną z atrakcji jest możliwość jej zwiedzenia. W trakcie zajęć omawiane są następujące tematy:

- historia, specyfika pracy Biblioteki Głównej ASP i Wypożyczalni ASP,
- zasady korzystania z różnych kategorii zbiorów oraz usług bibliotecznych,
- rodzaje dokumentów gromadzonych w bibliotece,
- korzystanie z katalogów kartkowych i elektronicznych,
- wyszukiwanie informacji na temat różnych publikacji,
- proces elektronicznego zamawiania wydawnictw.

Biblioteka od kilku lat systematycznie prowadzi ankietowe badania naukowe, które są doskonałym narzędziem oceny pracy biblioteki i oczekiwań użytkowników. Stanowią one podstawę dla wprowadzanych regularnie zmian i udoskonaleń. Do najważniejszych badań naukowych należą ankiety przeprowadzone w latach: 2008/2009, 2010/2011, 2012/2013, 2014/2015.

1. Badanie przeprowadzone w 2014/2015 wśród studentów I roku ASP w Krakowie dotyczące dotychczasowych doświadczeń z korzystania z biblioteki akademickiej oraz oczekiwań w stosunku do Biblioteki Głównej ASP w Krakowie.
2. Badanie przeprowadzone w roku akademickim 2012/2013 wśród studentów ASP w Krakowie, dotyczące dotychczasowych doświadczeń z korzystania z katalogu komputerowego i katalogów kartkowych Biblioteki Głównej ASP w Krakowie.
3. Badania ankietowe przeprowadzone w roku akademickim 2010/2011 wśród studentów ASP w Krakowie, dotyczące analizy preferencji i oczekiwań studentów krakowskiej ASP w stosunku do Biblioteki Wydziałowej Malarstwa i Rzeźby ASP w Krakowie.
4. Badania ankietowe przeprowadzone w roku akademickim 2008/2009 wśród studentów trzech krakowskich uczelni artystycznych (Akademia Sztuk Pięknych im. Jana Matejki, Akademia Muzycznej, Państwowa Wyższa Szkoła Teatralna), dotyczących specyfiki pracy bibliotekarza na uczelni artystycznej⁵.

---

⁵ SOBCZYK, S. Specyfika pracy bibliotekarza na uczelni artystycznej – pracownik merytoryczny, doradca czy przyjaciel? W: Geryk, M. (red.). *Bibliotekarz: zawód czy powołanie*. Gdańsk: Wydawnictwo Wyższej Szkoły Zarządzania, 2010, s. 78. ISBN 978-83-926884-4-0.

Działalność kulturalna

W Bibliotece Głównej ASP od 2005 r. działa Galeria Jednej Książki, stworzona w celu promowania sztuki książki⁶. Galeria jest nierozzerwalnie związana z Biblioteką Główną krakowskiej ASP i funkcjonuje w godzinach otwarcia zabytkowej czytelnicy przy ulicy Smoleńsk 9. Galeria organizuje specjalne wystawy, dla których punktem wyjścia jest zawsze jedna piękna książka lub zagadnienie związane ze sztuką jej tworzenia⁷. Dodatkowo przedstawione są zawsze oryginalne prace artystów zaangażowanych w proces tworzenia prezentowanej publikacji: ilustracje, fotografie, kompozycje przestrzenne, grafiki, obrazy, rzeźby i plakaty. Wiele z nich pozostaje już na stałe w zbiorach biblioteki. Kameralna przestrzeń i formuła funkcjonowania galerii pozwala na prezentację całego bogactwa procesów mających związek ze sztuką książki. W ciągu swojej jedenastoletniej działalności Galeria Jednej Książki była poświęcona takim zagadnieniom jak: proces projektowania strony graficznej książki, formy i elementy współtworzące jej postać, książki artystyczne, instalacje wideo, szkicowniki, sztuka przekładu⁸. Do końca roku akademickiego 2015/2016 w galerii zostało zorganizowanych 61 wystaw, m.in. takich znanych artystów jak: Andrzej Wajda, Władysław Pluta, Zbigniew Bielawka, Barbara Ziembicka, Adam Wsiołkowski, Mieczysław Górowski, Andrzej Bednarczyk, Jerzy Nowakowski, Grzegorz Szwertnia, Franciszek Bunsch, Janina Kraupe, Janusz Matuszewski, Piotr Bożyk, Stanisław Tabisz⁹.

Il. 17 i 18. Galeria Jednej Książki
Źródło: Biblioteka Główna ASP w Krakowie.

⁶ WIELGUT-WALCZAK, J. Galeria Jednej Książki. *Biuletyn EBIB* [on-line] 2010, nr 9 (118) [dostęp 20.09.2016]. ISSN 1507-7187. Dostępny w: <http://www.ebib.pl/2010/118/a.php?wielgut>.

⁷ WIELGUT-WALCZAK, J. Ikonomia Biblioteki Głównej Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie: Gabinet Rycin, Gabinet Plakatów i Galeria Jednej Książki W: Komza, M. (red.). *Świat w obrazach. Zbiory graficzne w instytucjach kultury – ich typologia, organizacja i funkcje*. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 2009, s. 159. ISBN 978-83-229-3063-2.

⁸ WIELGUT-WALCZAK, J. *Biblioteka Główna Akademii Sztuk Pięknych im. J. Matejki w Krakowie*. Kraków: Biblioteka Główna Akademii Sztuk Pięknych, 2011, s. [4].

⁹ Wykaz wszystkich wystaw w Galerii Jednej Książki znajduje się na stronie Biblioteki Głównej ASP w Krakowie w zakładce Galeria Jednej Książki (www.bg.asp.krakow.pl).

Działalność wydawnicza

Jedną z form działalności Biblioteki Głównej ASP w Krakowie, podobnie jak wszystkich bibliotek artystycznych, jest szeroko rozumiana działalność wydawnicza. Większość ekspozycji ma charakter propagujący życie artystyczne, ale również unikatowe zbiory i kolekcje ze swoich zbiorów. Biblioteka ma w swoim dorobku wydawniczym liczne katalogi wystaw. Katalogi te mają bardzo zróżnicowaną formę wydawniczą, począwszy od krótkich, kilkustronicowych wydawnictw informujących o odbywającej się ekspozycji, po profesjonalne ilustrowane publikacje zawierające wstęp, treść właściwą i obszerną dokumentację fotograficzną wystawy czy zbiorów. Większość katalogów wystaw opatrzona jest numerem ISBN i drukowana w nakładzie od 50 do 100 egzemplarzy. Zdecydowaną większość stanowią katalogi wystaw indywidualnych. Wśród nich znajdziemy katalogi wystaw takich artystów jak: Stanisław Tabisz, Adam Wsiołkowski, Stanisław Rodziński czy Władysław Pluta.

Il. 19. Katalogi wystaw wydane przez Bibliotekę Główną ASP.
Źródło: Biblioteka Główna ASP w Krakowie.

Specyfika pracy bibliotekarza

Personel biblioteki jest najważniejszą (obok księgozbioru) składową biblioteki artystycznej. Te niewielkie na ogół biblioteki są zwykle prowadzone przez kilka osób. W Bibliotece Głównej ASP w Krakowie zatrudnionych jest obecnie 10 osób (wraz z dyrektorem jednostki). Mała liczebność zespołu uniemożliwia pracę według stosowanego w dużych bibliotekach podziału kompetencji. Zamiast kilku lub kilkunastoosobowych działów (np. Dział Gromadzenia) mamy do czynienia z indywidualnym przydziałem zadań. Zwykle jest tak, że każdy z pracowników jest odpowiedzialny za konkretny aspekt działalności biblioteki, a oprócz tego wspomaga kolegów w innych zadaniach.

Od bibliotekarza czytelnicy oczekują spełnienia wielu wymagań, które zwykle zapewnia duży zespół. Bibliotekarze pracujący w bibliotece artystycznej nie mogą pozwolić sobie na niedo-

ciągnięcia czy braki w przygotowaniu. Powinni posiadać rozległą wiedzę z zakresu bibliotekoznawstwa, doskonale orientować się w księgozbiorze i swobodnie poruszać w systemach informatycznych. Muszą być kreatywni i wychodzić naprzeciw oczekiwaniom czytelników. Praca w bibliotece zajmującej się najczęściej wąską dziedziną wiedzy wymaga stałego dokształcania merytorycznego, elastyczności i doskonalenia umiejętności zawodowych. Nie mniejszą rolę przywiązują czytelnicy do cech osobowości bibliotekarzy. Zwracają uwagę na życzliwość, umiejętność nawiązania bezpośredniego kontaktu i kreatywność. Podobnie jak w przypadku pótek z książkami, czytelnicy biblioteki wydziałowej chcą mieć również „wolny dostęp do bibliotekarza”.

Podsumowanie

Współczesne biblioteki muszą wychodzić naprzeciw stale rosnącym wymaganiom czytelników i starać się dopasować do ich potrzeb. Trendy te widać szczególnie wyraźnie w bibliotekach artystycznych. Biblioteki te mają charakter bibliotek specjalistycznych, których użytkownikami są głównie studenci i pracownicy uczelni. Współpraca ze środowiskiem artystycznym stanowi ogromne wyzwanie dla biblioteki, przede wszystkim ze względu na specyfikę kształcenia na tego typu uczelni branżowej i oczekiwania potencjalnych użytkowników. Sprawne poruszanie się po tematyce artystycznej wymaga dużej wiedzy merytorycznej z zakresu historii i teorii sztuki oraz uzupełniania informacji o bieżące wydarzenia artystyczne takie jak wystawy w kraju i na świecie. Dodatkową trudność stanowi niewątpliwie niewielka liczebność zespołu biblioteki, która uniemożliwia wykorzystanie tradycyjnego, ścisłego podziału pracy i specjalizację tematyczną. W praktyce każdy z bibliotekarzy musi być zarówno doskonale przygotowany merytorycznie, orientować się we wszystkich aspektach pracy biblioteki, jak i uczestniczyć w różnych jej działaniach. Wymaga to od zespołu ciągłego kształcenia i dużej elastyczności.

Każdy aspekt działalności biblioteki artystycznej jest ściśle powiązany z potrzebami czytelnika o bardzo konkretnych oczekiwaniach. Uruchomienie Wypożyczalni ASP, skatalogowanie większości księgozbioru oraz dzieł sztuki ze zbiorów specjalnych Gabinetu Plakatów i Rycin, zorganizowanie wolnego dostępu do pótek oraz zorganizowanie sfery kulturalnej w postaci Galerii Jednej Książki ma przyciągnąć do biblioteki całą społeczność akademicką. Wszelkie potrzeby czytelników są na bieżąco monitorowane za pomocą badań ankietowych, a ich sugestie – stopniowo wprowadzane w życie.

Biblioteka Główna Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie stanowi doskonały przykład biblioteki „skrojonej na miarę”. Księgozbiór, organizacja przestrzeni bibliotecznej oraz kulturalne działania biblioteki służą zapewnieniu jak najlepszej obsługi wymagającemu użytkownikowi. Praca bibliotekarzy w tej bibliotece artystycznej jest wymagająca i zmusza do ciągłego kształcenia, ale jednocześnie przynosi ogromną satysfakcję.

Bibliografia:

1. WIELGUT-WALCZAK, J. *Biblioteka Główna Akademii Sztuk Pięknych im. J. Matejki w Krakowie*. Kraków: Biblioteka Główna Akademii Sztuk Pięknych, 2011.
2. DZIEDZIC, M. (red.). *Warsztaty Krakowskie 1913-1926*. Kraków: Wydawnictwo Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki, 2009. ISBN 978-83-62-321-00-1.
3. *Katalog Biblioteki Głównej Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie* [on-line], [dostęp 22.09.2016]. Dostępny w: <https://katalogkrak.cyfronet.pl/search/query?theme=ASP>.
4. *Katalog zbiorów graficznych Biblioteki Głównej Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie* [on-line], [dostęp 22.09.2016]. Dostępny w: <http://bg.asp.krakow.pl/katalog/>
5. SOB CZYK, S. Specyfika pracy bibliotekarza na uczelni artystycznej – pracownik merytoryczny, doradca czy przyjaciel? W: Geryk, M. (red.). *Bibliotekarz: zawód czy powołanie*. Gdańsk: Wydawnictwo Wyższej Szkoły Zarządzania, 2010. ISBN 978-83-926884-4-0.
6. SZCZUR, K., WALCZAK-PRYSTAJ, M. Komputerowy katalog zbiorów specjalnych Biblioteki Głównej Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. *Biuletyn EBIB* [on-line] 2010, nr 7 (116) [dostęp 20.09.2016]. ISSN 1507-7187. Dostępny w http://www.ebib.pl/2010/116/a.php?szczur_walczak.
7. WIELGUT-WALCZAK, J. Galeria Jednej Książki. *Biuletyn EBIB* [on-line] 2010, nr 9 (118) [dostęp 20.09.2016]. ISSN 1507-7187. Dostępny w: <http://www.ebib.pl/2010/118/a.php?wielgut>.
8. WIELGUT-WALCZAK, J. *Ikonosfera Biblioteki Głównej Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie: Gabinet Rycin, Gabinet Plakatów i Galeria Jednej Książki* W: Komza, M. (red.). *Świat w obrazach. Zbiory graficzne w instytucjach kultury – ich typologia, organizacja i funkcje*. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 2009. ISBN 978-83-229-3063-2.

Sobczyk, S. Biblioteka "skrojona na miarę" - specyfika pracy biblioteki uczelni artystycznej na przykładzie Biblioteki Głównej Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie. *Biuletyn EBIB* [on-line] 2016, nr 8 (170), Platformy usług bibliotecznych. [Dostęp 20.12.2016]. Dostępny w: <http://open.ebib.pl/ojs/index.php/ebib/article/view/469> . ISSN 1507-7187.